

E-Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (EKOT)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *E-Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (EKOT)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20442>

Özet

E-Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (EKOT), ortaöğretim öğrencilerinin e-kitap okumaya karşı geliştirdikleri **tutumlar** ölçmek amacıyla Firdevs Güneş ve Fatma Susar-Karımzı tarafından 2014 yılında geliştirilmiş **psikometrik** bir araçtır. Ölçek, toplam 26 maddeden oluşmakta olup, "Olumlu Özellikler" ve "Farklılıklar" adında iki alt boyuta ayrılmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde **geçerlilik** ve **güvenirlilik** analizleri için temel bileşenler analizi ve Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen yüksek iç tutarlılık katsayıları, EKOT'un dijital okuma materyallerine yönelik tutumları güvenilir bir şekilde ölçekbildiğini göstermektedir. Ölçek, 5'li Likert derecelendirme sistemi kullanılarak uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

E-kitap, Tutum, Tutum Ölçeği, Okuma Alışkanlığı, Geçerlilik, Güvenirlilik, Psikometri, Ortaöğretim.

Yazarlar

Firdevs Güneş, Fatma Susar-Karımzı

Amaç

E-Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin (EKOT) temel amacı, **ortaöğretim öğrencilerinin e-kitap** okuma teknolojilerine karşı geliştirdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimleri, yani tutumları, sistematik bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle dijital okuma materyallerinin eğitim ortamlarındaki kabulünü ve bu materyallerle olan etkileşimini değerlendirmek için tasarlanmıştır.

Ölçek, e-kitabın okuyucu açısından sağladığı potansiyel kolaylıklar ve okuma alışkanlığı üzerindeki pozitif etkilerini belirlemeyi hedeflerken, aynı zamanda basılı kitaba kıyasla algılanan zorluklar ve okuma deneyiminin "doğallık" etkisini de değerlendirerek konuya çok boyutlu bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır.

Yapı

EKOT, e-kitap okumaya yönelik tutumu iki ana faktör veya alt boyut üzerinden ele almaktadır. Bu iki boyut, bireylerin dijital okuma deneyimine ilişkin hem olumlu algıları hem de çekincelerini kapsamaktadır. Ölçek, toplam 26 maddeden oluşmaktadır.

Olumlu Özellikler (17 Madde): Bu alt boyut, e-kitapların okuyucuya sağladığı avantajları, kullanım kolaylıkları ve okuma alışkanlığına geliştirmeye potansiyelini ölçer. Bu maddeler,

genellikle e-kitabın basılı? kitaba göre üstünlüklerini ifade eder.

Farklılıklar (9 Madde): Bu alt boyut, e-kitap okumanın basılı? kitaba göre dezavantajların, algılanan zorlukların veya okuma deneyiminin "doğallıknı" bozdu?u yönündeki olumsuz tutumları yansıtan maddeleri içerir.

Geçerlik

EKOT'un yapı geçerliliği, temel bileşenler analizi ve Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Analizler sonucunda ölçeğin, teorik beklentilere uygun olarak iki faktörlü bir yapıda oldu?u doğrulanmıştır: "Olumlu Özellikler" ve "Farklılıklar".

Ayrıca, **madde-ölçek korelasyonu** analizleri, her bir maddenin ölçeğin bütünüyle ölçülmeye çalışılan yapıyı temsil ettiğini göstermiştir. Korelasyon değerleri $r=0,53$ ile $r=0,75$ arasında değişmektedir ve tüm değerler 0.01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen tutum yapısına güçlü bir şekilde katkıda bulunduğunu ve yapı geçerliliğini desteklediğini göstermektedir.

Güvenirlik

EKOT'un iç tutarlılık güvenilirliği, yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa** katsayısı ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan **Cronbach Alfa** güvenilirlik katsayısı 0,91 olarak belirlenmiştir. Bu yüksek değer, ölçeğin mükemmel düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve ölçme aracı olarak güvenilirliğini kanıtlamaktadır.

Alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları da tatmin edicidir: Birinci alt boyut olan "Olumlu Özellikler" için **Cronbach Alfa** katsayısı 0,85; ikinci alt boyut olan "Farklılıklar" için ise 0,78 olarak hesaplanmıştır. Bu katsayılar, alt boyutların da bağımsız olarak tutarlı ölçümler yapabildiğini göstermektedir.

Güvenirlik çözümlemesi kapsamında ayrıca **Spearman-Brown** korelasyon katsayısı ve **Guttman Split-half** güvenilirlik katsayısı da hesaplanmıştır. Split-half analizinde ölçek 13'er maddelik iki eşit gruba ayrılmış ve iki grup arasındaki korelasyon katsayısı 0,75 olarak bulunmuştur. (Equal-length Spearman-Brown=0,74; Guttman Split-half=0,74). Elde edilen tüm bu istatistiksel değerler ışığında, EKOT'un e-kitap okumaya ilişkin tutumu ölçmede güvenilir bir ölçme aracı oldu?u sonucuna varılmıştır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen temel bileşenler analizi neticesinde, belirlenen iki faktörlü yapının ölçeğe ilişkin toplam varyansın %63,33'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Bu oran, ölçek yapısının ölçülmek istenen tutum yapısına yeterli

düzeyde temsil ettiğini göstermektedir.

Faktörlerin açıkladığı varyans oranları detaylı olarak incelenmiştir: Birinci faktör ("Olumlu Özellikler") toplam varyansın %38,47'sini açıklamaktadır ve içeriği e-kitabın basılı kitaba göre sağladığı üstünlükleri ve okuma alışkanlığına olan pozitif etkilerini içeren ifadelerden oluşmaktadır. İkinci faktör ("Farklılıklar") ise toplam varyansın %24,86'sını açıklamaktadır ve e-kitabın basılı kitaba göre algılanan zorlukları ve olumsuz yönlerini yansıtan ifadeleri içermektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: 26 maddeli, 2 alt boyutlu **Likert Ölçeği**.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ortaöğretim Öğrencileri (Secondary School Students)

Age Group: Genellikle 14-18 yaş aralığı (Ortaöğretim seviyesi)

Population Details: E-kitap okumaya yönelik tutumları ölçülen ortaöğretim öğrencileri.

Test Methodology: 5'li **Likert derecelendirme** sistemi kullanılmıştır (1= Katılmıyorum - 5= Katılıyorum).

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2014

Çinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir dergide yayımlanmıştır. Akademik araştırmalarda kullanılm için yayımlanan makaleye atıfta bulunulması beklenir. Sorumlu yazar: Firdevs Güneş.

Bu ölçeğin orijinal makalesine ait **PDF** dosyası buradan indirilebilir: [e-kitap-okumaya-yonelik-tutum-olcegi-ekot-toad.pdf](http://dx.doi.org/10.14686/BUFEAD.201428178)

Kaynaklar

Güneş, F. ve Susar-Kırmızı, F. (2014). E-Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği' nin (EKOT) geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 196-212. <http://dx.doi.org/10.14686/BUFEAD.201428178>

Makalenin orijinal bağlantısı: buefad.bartın.edu.tr

E-Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (EKOT) Maddeleri

Ölçek, toplam 26 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır:

Olumlu Özellikler (17 m): E-kitap okumak, okuma alışkanlığının gelişmesinde daha etkilidir.

Farklılık (9 m): Kitap okumanın elektronikleşmesi, işin doğallığını bozmaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM